

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

با یاری از خداوند سبحان و اعتقاد به اینکه عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه و دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، ما دانشجویان و اعضاء هیأت علمی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مدنظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱ - اصل برائت: التزام به برائت جویی از هر گونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلاینند.
- ۲ - اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هر گونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳ - اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴ - اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هر گونه حرمت شکنی.
- ۵ - اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶ - اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشورها و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.
- ۷ - اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هر گونه پنهان سازی حقیقت.
- ۸ - اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۹ - اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

امضاء پژوهشگر:

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده اقتصاد و حسابداری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش:

اقتصاد توسعه و برنامه ریزی

عنوان:

بررسی اثر اعتبارات بانکی بر تولید ناخالص داخلی (رشد) بخش کشاورزی ایران

استاد راهنما:

آقای دکتر شهریار نصایبان

استاد مشاور:

آقای دکتر هوشنگ مومنی وصالیان

پژوهشگر:

آزاده پارسی

تابستان ۱۳۹۱

تقدیم به :

تمامی دانش پژوهان و دانشجویان بویژه همکار و دوست عزیزم مرحوم حسین حاجی عزیزی که

همواره مشوق ام در راه تحصیل بوده و خانواده عزیزم که در تمامی دوران زندگیم یار و همراه من

هستند.

تشر و قدر دانی :

از اساتید گرانقدر که در تدوین این تحقیق مرا یاری نموده اند کمال تشکر را دارم .

از دوست عزیزم خانم نوری زاده که همواره مرا مورد لطف خود قرار داده و در مراحل مختلف تحصیل

پشتیبانم بوده اند قدر دانی می کنم .

از خانواده عزیزم سپاسگزارم که با کمک آنان رسیدن به اهداف زندگیم میسر گردید .

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب آزاده پارسى دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۷۰۸۵۰۱۹۶۰۰ در رشته اقتصاد توسعه و برنامه ریزی که در تاریخ بیستم تیرماه سال ۱۳۹۱

از پایان نامه خود تحت عنوان: بررسی اثر اعتبارات بانکی بر تولید ناخالص داخلی (رشد) بخش کشاورزی ایران

با کسب نمره هجده و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱ - این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
- ۲ - این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳ - چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴ - چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ: بیستم تیرماه سال ۱۳۹۱

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم آزاده پارسی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۸ بحروف هجده و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.

امضا استاد راهنما

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
	فصل اول : کلیات تحقیق
۲	مقدمه
۳	۱ بیان مسأله
۵	۴ اهداف تحقیق
۶	۳ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب آن
۸	۴ فرضیات و پرسشهای تحقیق
۹	۵ مدل تحقیق
۱۰	۶ تعاریف عملیاتی متغیرها و واژه‌های کلیدی
۱۴	۷ روش تحقیق
۱۴	۸ قلمرو تحقیق
۱۴	۹ جامعه و حجم نمونه
۱۴	۱۰ محدودیتها و مشکلات تحقیق
	فصل دوم : مطالعات نظری
۱۶	مقدمه
۱۸	۱-۲ بازارهای مالی در اقتصاد ایران
۱۸	۱-۱-۲ بازار پول

- ۲-۱-۲ بازار سرمایه ۱۹
- ۳-۱-۲ بازار تامین اطمینان..... ۱۹
- ۴-۱-۲ رابطه بازار های پول و سرمایه (خط بازار اوراق بهادار) ۲۰
- ۵-۱-۲ ساختار نهادهای فعال در بازارهای مالی ۲۱
- ۶-۱-۲ طبقه بندی نهاد های مالی..... ۲۲
- ۲-۲ عوامل موثر بر سرمایه گذاری در بخش کشاورزی ۲۳
- ۳-۲ منابع تامین مالی سرمایه گذاری در بخش کشاورزی ۲۵
- ۴-۲ وام ها و اعتبارات بخش کشاورزی ۲۶
- ۵-۲ اهمیت اعتبارات بانکی در بخش کشاورزی سایر کشورها ۲۹
- ۶-۲ توسعه پایدار و نقش کشاورزی در توسعه اقتصادی ۳۱
- ۷-۲ نقش صادرات غیر نفتی با تاکید بر بخش کشاورزی در رشد و توسعه اقتصادی ۳۳
- ۸-۲ مکاتب اقتصادی..... ۳۷
- ۲-۸-۱- نظریه توسعه آرتور لوئیس ۴۰
- ۲-۸-۲- مدل رشد و تورم ماندل ۴۲
- ۲-۸-۳- عقاید نوت ویکسل ۴۴
- ۲-۸-۴- گورنال میردال ۴۶
- ۲-۸-۵- عقاید رالف هاترگی و نقش اعتبارات در اقتصاد ۴۷

۴۸	تورستین ویلن - ۶-۸-۲
۵۰	نظریه رشد سولو- سوان: ۷-۸-۲
۵۳	دیدگاه رشد از نظر مکتب ساختارگرایان ۸-۸-۲
۵۴	نظریه رشد درونزا. ۹-۸-۲
۵۶	مدل رشد هاردو-دومار ۱۰-۸-۲
۶۰	پیشینه تحقیق ۹-۲
۶۰	مطالعات داخلی ۱-۹-۲
۶۸	مطالعات خارجی: ۲-۹-۲
۷۲	نتیجه‌گیری فصل دوم ۱۰-۲

فصل سوم : روش‌شناسایی تحقیق (متدولوژی)

۷۴	مقدمه ۷۴
۷۵	جامعه آماری ۱-۳
۷۵	ابزار جمع‌آوری اطلاعات ۲-۳
۷۶	روش تجزیه و تحلیل داده‌ها ۳-۳
۷۶	تصریح و معرفی مدل ۱-۳-۳
۷۷	پایایی و ناپایایی ۲-۳-۳
۷۸	آزمون پایایی (ایستایی) سری‌های زمانی ۳-۳-۳
۷۸	آزمون ریشه واحد ۱-۳-۳-۳

۷۹	آزمون دیکی_فولر. ۱-۱-۳-۳-۳
۸۰	آزمون دیکی_فولر تعمیم یافته. ۲-۱-۳-۳-۳
۸۱	آزمون فیلیپس و پرون. ۳-۱-۳-۳-۳

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق

۸۳	مقدمه.
۸۳	۱-۴ آزمون ایستایی متغیرهای الگو.
۸۵	۲-۴ آزمون تغییر ساختاری فیلیپس و پرون.
۸۷	۳-۴ آزمون همگرایی.
۸۷	۱-۳-۴ با استفاده از آزمون Johansen Cointegration.
۸۸	۲-۳-۴ بررسی همگرایی مدل Engle-Granger Cointegration Test.
۸۹	۴-۴ آزمون مدل.
۹۰	۵-۴ بررسی شرط blue بودن.
۹۲	نتیجه‌گیری فصل ۴.

فصل پنجم : نتیجه‌گیری

۹۴	مقدمه.
۹۶	۱-۵ بررسی فرضیه‌های تحقیق.
۹۸	۲-۵ پیشنهادات حاصل تحقیق.

۹۸	پیشنهاد حاصل از نتایج (۱-۲-۵).....
۹۸	پیشنهاد حاصل از مطالعات انجام گرفته (۲-۲-۵).....
۱۰۱	پیشنهادات برای محققین بعدی..... ۳-۵
۱۰۲	نتیجه‌گیری فصل پنجم.....
۱۰۴	منابع مورد استفاده در تحقیق.....

پیوست ها

۱۰۷	جدول پیوست شماره ۱.....
۱۰۸	جدول پیوست شماره ۲.....
۱۰۹	جدول پیوست شماره ۳.....
۱۱۰	جدول پیوست شماره ۴.....
۱۱۱	جدول پیوست شماره ۵.....
۱۱۲	جدول پیوست شماره ۶.....
۱۱۳	جدول پیوست شماره ۷.....
۱۱۴	جدول پیوست شماره ۸.....
۱۱۵	جدول پیوست شماره ۹.....
۱۱۶	جدول پیوست شماره ۱۰.....

۱۱۷	جدول پیوست شماره ۱۱
۱۱۸	جدول پیوست شماره ۱۲
۱۱۹	جدول پیوست شماره ۱۳
۱۲۰	جدول پیوست شماره ۱۴
۱۲۱	جدول پیوست شماره ۱۵
۱۲۲	جدول پیوست شماره ۱۶
۱۲۳	جدول پیوست شماره ۱۷
۱۲۴	جدول پیوست شماره ۱۷
۱۲۵	چکیده انگلیسی

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

عوامل موثر در توسعه بخش کشاورزی در ساختار اقتصادی از اهمیت شایانی برخوردار است به طوری که این بخش با تمرکز بیش از ۲۰ درصد جمعیت فعال نزدیک به ۱۴ درصد تولید ناخالص داخلی را بر عهده دارد. از سوی دیگر وجود امکانات بالقوه خدادادی در کشور از جمله زمین های قابل استفاده و منابع آب غنی ، نیروی کار فراوان و ... نهایتاً وجود طیف گستره آب و هوایی شرایط مساعدی را برای توسعه بخش کشاورزی فراهم کرده است. بدیهی است که این بخش جهت به کارگیری مطلوب از امکانات و مزیت های فوق و جلوگیری از اتلاف منابع نیاز به اصلاح ساختار سازمان جهاد کشاورزی در راستای توسعه و حمایت بخش کشاورزی ، بالا بردن سطح مدیریت و ارتقاء سطح تکنولوژی و آموزش نیروی انسانی دارد و این امر هم اغلب از طریق سرمایه گذاری دولتی امکان پذیر است . زیرا که سرمایه گذاری دولتی به لحاظ نظری اگر در زمینه فعالیت های تولیدی باشد به عنوان جایگزین قدرتمند برای بخش خصوصی عمل می کند و مانع رشد بخش خصوصی است ولی اگر در حیطه کالاهای عمومی باشد بعنوان بخش مکمل برای سرمایه گذاری خصوصی بوده و این امریک ضرورت در جهت توسعه فعالیت کشاورزی و حفظ اشتغال در بخش و ماندگاری آنها در روستاها و کاهش مهاجرت به شهرها را در پی خواهد داشت. چنان چه مجموعه عوامل موثر در توسعه کشاورزی فراهم باشد در آن صورت می توان از اهرم اعتبارات بانکی نیز برای ایجاد انگیزه سرمایه گذاری بخش خصوصی جهت توسعه استفاده نمود. مهمترین عوامل موثر در تصمیم گیری نسبت به سرمایه گذاری ، امکان دسترسی بخش کشاورزی به منابع مالی است. کمبود سرمایه گذاری در بخش کشاورزی موجب شده که این بخش جهت تامین منابع مالی مورد نیاز به

تسهیلات اعطایی از سوی سیستم بانکی متکی شود. از سوی دیگر کنترل قیمت کالاها و کشاورزی با توجه به سیاست های متخذه از سوی دولت به جهت حمایت از مصرف کننده موجب شده است که در این بخش سودآوری و انباشت سرمایه در حد سایر بخش های اقتصادی نباشد لذا منابع مالی مورد نیاز برای بخش کشاورزی که در طی سالهای گذشته غالباً از طریق منابع یارانه بانکی تامین شده در سیاست های یکسان سازی نرخ سود بانکها بطور اخص دیده نشده است ، و در این ارتباط نیاز به ایجاد موسسه مالی و اعتباری صرفاً حمایتی در بخش تامین منابع مالی کشاورزان تحت عنوان بانک توسعه کشاورزی و بانک تعاون کشاورزی با استفاده از منابع ارزان دولتی می باشد. از طرفی اکثر تسهیلات دریافتی صرف هزینه های جاری کشاورزان و یا سایر هزینه های غیر بخش کشاورزی شده است .

۱ + بیان مسئله

کشاورزی به عنوان یکی از فعالیتهای تولیدی عمده در بیش تر کشورهای جهان ، بویژه کشورهای در حال توسعه ، از جایگاهی ویژه برخوردار است . پیشرفت این بخش از چند جنبه بویژه تامین مواد غذایی ، مواد اولیه برای صنایع ، تهیه ی ارز و سرمایه برای سایر بخش های اقتصادی ، ایجاد بازار مصرف و تامین نیروی انسانی دارای اهمیت است . با این حال ، یکی از موانع عمده ی رشد و توسعه ی اقتصادی فعالیت های این بخش ، کمبود سرمایه است. به گونه ی معمول ، کمبود سرمایه در بخش کشاورزی را می توان از راه بخش خصوصی (پس انداز) ، دولت (بودجه عمومی) و سیستم بانکی (اعتبارات کشاورزی) تامین کرد.

در کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای در حال انتقال که دارای بازارهای مالی کمتر توسعه یافته هستند ، بانک ها عموماً تنها نهادهایی هستند که قادرند به واسطه گری مالی پرداخته و با ارائه

روشهای گوناگون من الجمله اعطای اعتبارات رسمی به کاهش میزان ریسک سرمایه گذاری کمک کنند، یکی از وظایف بانکها جذب نقدینگی در قالب انواع سپرده شامل قرض الحسنه جاری، سرمایه گذاری کوتاه مدت و بلندمدت، اوراق مشارکت و ... به منظور تخصیص بهینه منابع برای سرمایه گذاری در بخش های مختلف اقتصاد است. بنگاه های اقتصادی اعم از تولیدی و غیرتولیدی با استفاده از تسهیلات اعطایی سیستم بانکی، ایجاد یا ادامه فعالیت بنگاه را تحقق می بخشند. در واقع، اعطای تسهیلات به هر طرح اقتصادی یا بنگاه فعال در بخش های اقتصادی اعم از کشاورزی، صنعت و معدن، مسکن و ساختمان، بازرگانی و خدمات و صادرات موجب افزایش سرمایه گذاری در آن بخش اقتصادی می گردد.

$$Y = (C + I + G + X - M) \text{ ، طبق معادله کلی تولید ملی ،}$$

واردات - صادرات + مخارج دولت + سرمایه گذاری + مخارج بخش خصوصی = تولید ملی

افزایش سرمایه گذاری سبب افزایش تولید ملی می گردد. در نتیجه، اعطای تسهیلات سیستم بانکی با تأثیر بر افزایش سرمایه گذاری سبب افزایش تولید ملی می شود. پس اعطای تسهیلات به بخش دولتی و غیردولتی در هر یک از بخش های اقتصادی، موجب افزایش تولید ناخالص داخلی همان بخش خواهد شد. با توجه به اینکه معیار کمی سنجش رشد یافتگی جوامع، سطح تولید یا درآمد سرانه آنهاست، افزایش تولید ناخالص داخلی هر کشور یکی از گام های موثر به منظور تحقق رشد و توسعه در یک اقتصاد است. لذا اعطای تسهیلات به هر یک از بخش های اقتصادی به توسعه اقتصادی کمک می کند.

اعتبارات رسمی شامل منابع مالی می باشد که به وسیله ی بانک ها و با توجه به نیاز متقاضی، در برابر دریافت تعهد به وی واگذار می شود. اعتبارات یک عنصر کلیدی در نوسازی فعالیت های کشاورزی است که می تواند تنگناهای مالی و سرمایه ای کشاورزان را برطرف نموده و در افزایش بهره وری و

درآمد آنان موثر واقع شود. افزون بر این اعتبارات می تواند نقش اساسی به عنوان سرمایه در چرخه ی تولید داشته باشد. در صورت نبود اعتبارات لازم ، کشاورز مجبور است مقداری از درآمد خود را برای تامین هزینه های تولید پس انداز کند که این موجب کاهش در میزان مصرف و سرمایه گذاری وی خواهد شد .

اعتبارات کشاورزی از انواع اعتبارات هدایت شده هستند که با هدف گسترش و رشد تولیدات کشاورزی به افراد اعطا می شوند . اعتبارات ، برای توسعه ضروری اند و سرمایه مورد نیاز کشاورزان و کارآفرینان برای سرمایه گذاری های جدید و یا پذیرش فناوری های جدید را فراهم می سازند از آنجا که بین تامین نهاده های تولید و تولید محصول ، فاصله زمانی وجود دارد لذا نهاده ها باید از

طریق اعتبارات رسمی یا غیر رسمی تامین مالی شوند . افزایش دسترسی فقیران به اعتبارات ، در سال های اخیر به عنوان ابزاری برای رشد بهره وری و استانداردهای زندگی ، به تمرکز سیاستی عمده ای در کشورهای در حال توسعه تبدیل شده است ، زیرا دسترسی ناکافی به سرمایه ، می تواند مدیران بنگاه های کوچک و غیر رسمی را گرفتار تله فقر کند. دستیابی به اعتبارات ، آثار مستقیمی بر رفاه خانوارها و عملکرد شغلی دارد، چرا که اعتبارات می توانند با هدف افزایش برابری در مشاغل مورد استفاده قرار گیرند . شومپتر در کتاب نظریه توسعه اقتصادی ، تاکید ورزیده است که کارآفرینان به منظور تامین مالی لازم برای پذیرش فنون جدید تولید نیازمند اعتبارات به ویژه اعتبارات بانکی هستند تا در راستای رشد اقتصادی جامعه قدم بردارند.

۱ ۴ اهداف تحقیق:

وجود مازاد تقاضای اعتبارات بانکی نسبت به عرضه در کشور بدلیل پائین بودن نرخ بهره تسهیلات نسبت به نرخ تورم در سالهای مورد مطالعه سبب گردیده اعتبارات به گونه ای جیره بندی شوند

و دولت به لحاظ مالکیتش بر سیستم بانکی با وضع مقررات سهمیه بندی شده ، اعتبارات را بین بخشهای مختلف اقتصادی تقسیم کند . اعتبارات تخصیص داده شده به بخش کشاورزی در راستای اهداف کلان اقتصادی دولت برای رشد بخشهای اقتصادی است و بدیهی می باشد که اگر این اعتبارات بصورت بهینه مصرف شوند ، موجب رشد این بخش می گردند در غیر اینصورت اعطای تسهیلات بانکی از مسیر اصلی خود منحرف شده و منجر به عدم تخصیص بهینه منابع اقتصادی می گردد. لذا هدف کلی و مشخص تحقیق پس از شرح الگوی تحلیلی آن و چگونگی اندازه گیری آن تعیین تاثیر اعتبارات کشاورزی بر رشد اقتصادی این بخش می باشد .

۳-۱ اهمیت موضوع تحقیق:

رشد بخش کشاورزی به عنوان بستری برای کسب اهداف توسعه در کشورهای در حال توسعه امری ضروری قلمداد می شود . در میان اهداف مورد نظر ، بهبود و تقویت رشد اقتصادی و کاهش فقر، بهبود امنیت غذایی و حفظ منابع طبیعی بسیار مهم هستند. در کشورهای کم درآمد ، بخش کشاورزی به دلیل گستردگی و پیوند های قوی با سایر بخش های اقتصادی ، به عنوان موتور و محرک اولیه رشد اقتصادی عمل می نماید. کشاورزی در این کشورها بیشترین سهم نیروی کار را به خود اختصاص داده و با ۶۸ درصد اشتغال و ۲۴ درصد تولید ناخالص داخلی جایگاه ویژه ای دارد. اغلب جمعیت فقیر به طور مستقیم به این بخش وابسته بوده و از طریق کشاورزی گذران زندگی می کنند . افزایش میزان بهره وری در بخش کشاورزی باعث ارزان تر شدن مواد غذایی شده و کمک قابل توجهی به اقتصاد خانوارهای فقیر می کند .

همچنین کشاورزی نوین با اشتغال بیشتر در واحدهای فرآوری همراه شده و عرضه ی خدمات و نهاده های بیشتری را در بازار به دنبال دارد . این روند به شکل غیر مستقیم به ایجاد اشتغال در مزارع منجر خواهد شد. به این ترتیب بخش کشاورزی به طور مستقیم از طریق تولید بیشتر و صادرات و به صورت غیر مستقیم از طریق افزایش تقاضا برای خدمات و کالاهای صنعتی در جوامع روستایی ، به رشد اقتصادی کمک نموده و در نتیجه موجب خلق فرصت های شغلی جدید می گردد. رشد در بخش اقتصادی نتایج مثبتی بر " فقرزدایی " به خصوص در مناطق روستایی دارد و ذکر این نکته نیز ضروری است که روند کاهش فقر شهری را می توان از طریق رشد بخش روستائی ، به ویژه در بخش کشاورزی تسریع کرد(عدم مهاجرت روستائیان به حاشیه شهر های بزرگ). به طور کلی رشد کشاورزی به صورت غیر مستقیم به بهبود وضعیت خانوارهای شهری و روستائی کمک کرده و با افزایش دستمزدها، کاهش قیمت مواد غذایی و تقاضای بیشتر برای کالاها و خدمات واسطه ای همراه می شود. این پدیده به ترغیب و توسعه ی فعالیت های زراعی ، افزایش سرمایه های تولیدی به قشرهای زحمت کش و بهبود کارایی بازار عوامل خواهد انجامید . یک مطالعه در سال ۱۹۹۷ پیرامون ۳۵ کشور نشان داد که یک درصد افزایش تولید ناخالص داخلی سرانه ی کشاورزی ، ۱,۶۱ درصد افزایش در درآمدهای سرانه ۲۰درصد فقیرترین قشرهای جمعیت را به همراه خواهد داشت .

همان طور که سرمایه به عنوان یکی از مهمترین عوامل در رشد و پیشرفت اقتصادی شناخته شده است ، می تواند در استفاده بهینه و مطلوبتر از دیگر عوامل تولید (کار و زمین) نیز موثر واقع شود و مدیریت را در افزایش بازدهی نهایی (ارزش تولید نهایی) عوامل دیگر یاری رساند. استفاده مطلوب از سرمایه نیز مستلزم داشتن دانش مدیریت درست است که این دانش را می توان با سرمایه گذاری در نیروی انسانی به دست آورد. اگر سرمایه لازم و بسنده در اختیار بخش کشاورزی قرارگیرد، به طور حتم از زمین به عنوان یک عامل مهم تولیدی می توان استفاده بیشتری برد و در آموزش نیروی انسانی و افزایش دادن دانش فنی نیروی کار، گامهای موثرتری برداشت . به کار بردن فن آوریهای